

“วันเริ่มชีวิตใหม่ของคน **สู้บู่** เทศกาลปีใหม่ (กันจิทสุ)”

กัญญา มัทคุโระ

▲ ทุกวันที่ 27 ธันวาคม พระสงฆ์วัดจิงอินในเกียวโตจะซ้อมตีระฆังโจะยะโนะคาเนะให้ผู้คนชม

เพิ่ง แคว้นในปฏิทินเปลี่ยนไปเพียงวันเดียวเท่านั้น แต่ทุกปีเมื่อ วันที่ 1 มกราคมซึ่งเป็นวันขึ้นปีใหม่ (ชิงทสุ หรือ กันจิทสุ) มาถึงผู้คนก็จะเฉลิมฉลองกันอย่างเอิกเกริกตามธรรมเนียมดั้งเดิม เริ่มตั้งแต่การเตรียมบ้านเรือนให้สะอาด ตกแต่งประตูบ้านด้วยสนมวงคลคะโตะมัทสุ และเชือกชิเมะนาวะ เตรียมต้อนรับเทพเจ้า “โตะชิงามิ” ที่จะเสด็จมาอำนวยพรทุกปีในเช้าวันปีใหม่มีคนจำนวนไม่น้อยถึงกับพากันตื่นตื่นผาคความหนาวเย็นไปยื่นคอยชมแสงอาทิตย์แรกของปี (ฮัทสุฮิโนะเดะ) ตามผาเขาหรือริมทะเล ด้วยความเชื่อว่าเป็นเสมือนการออกไปต้อนรับเทพเจ้าที่จะเสด็จลงมาพร้อมกับแสงอาทิตย์แรก ทันทีที่พระอาทิตย์ขึ้นเต็มดวงทุกคนก็จะพร้อมกันพนมมือคารวะอย่างนอบน้อม และขอพรให้ปีที่จะมาถึงเป็นปีที่ธัญญาหารอุดมสมบูรณ์ครอบครัวมีสุขภาพแข็งแรง

สนมวงคลคะโตะมัทสุ เชือกชิเมะนาวะที่มีกระดาษสีขาวและผลส้มประดับตกแต่งที่หน้าประตูบ้านหรืออาคารร้านค้านั้นมีไว้สำหรับเป็นเครื่องบอกทางให้เทพเจ้ามาถึงที่บ้านของตน ส่วนในบ้านก็จะตั้งหิ้งที่มี “คะงะมิโมะจิ” ข้าวเหนียวก้อนใหญ่กลมดังกระจกทองแดง ด้านบนมีส้ม พลับแห้ง ใบสน และสาหร่ายแห้งคอมบุ ประดับเป็นเครื่องเช่น สื่อให้เห็นธรรมเนียมที่ถ่ายทอดมาจากสังคัมภีร์ดั้งเดิม

ธรรมเนียมปีใหม่อีกอย่างหนึ่งที่ผู้คนนิยมปฏิบัติในทุกวันนี้

คือการไปกราบไหว้พระหรือเทพเจ้าที่วัดพุทธหรือศาลชินโตใกล้ๆ ในช่วงสามวันแรกของปีหรืออย่างน้อยภายในเดือนมกราคม หากโอกาสไม่อำนวย ผู้คนจำนวนไม่น้อยถึงกับจับรถไฟช่วงค่ำของคืนวันที่ 31 ธันวาคม (โอมิโอะกะ) เพื่อไปรอฟัง “ระฆังโจะยะโนะคาเนะ” ที่จะลั่นก้องในวัดพุทธแทบทุกแห่งเป็นจำนวน 108 ครั้ง เสียงระฆังจะไปสิ้นสุดเมื่อเวลา 0:00 น ของวันที่ 1 มกราคม ด้วยความเชื่อที่ว่า มันเป็นเครื่องปิดเป่าตมทา 108 ประการในใจตน ทำให้จิตใจผ่องใสพร้อมเริ่มต้นปีใหม่ที่ดี ทันทีที่ระฆังครั้งสุดท้ายสิ้นสุด และปฏิทินเปลี่ยนเป็นวันใหม่ เสียงสวดมนต์รับปีใหม่ของพระสงฆ์จะเริ่มขึ้น ให้บรรยากาศที่ศักดิ์สิทธิ์ไม่น้อย

หลังจากเช้าวันที่ 1 จนถึงเย็นวันที่ 3 มกราคม ผู้คนจะหลั่งไหลไปยังวัดพุทธ และศาล ด้วยเสื้อผ้าที่สะอาดสะอ้าน ศาลชินโตดังๆ เช่นเมจิ จินกู ศาลฟูชิมิ อินริ โทเซะ ฯลฯ จะมีแถวของผู้คนยาวเหยียดไปติดสถานีรถไฟใกล้ๆ จนหลายคนไม่สามารถเข้ามาถึงหน้าศาลเอกได้ ต้องพนมมือขอพรพร้อมโยนเงินทำบุญลงไปใ้ในกล่องรับบริจาคข้ามศีรษะคนข้างหน้าไปเป็นสิบบๆ แถว เสียงเศษสตางค์ที่ถูกโยนลงไปจากรอบทิศตกลงที่ก้นกล่อง ดังกรูกริ่งแข่งกับเสียงกระดิ่งที่ผู้คนด้านหลังเรียกเทพเจ้าไม่ขาดสาย เป็นเช่นนี้ไปแล้วปีเล่า

ว่ากันว่าธรรมเนียมการเดินทางไปกราบไหว้พระที่วัดพุทธ

▲ แม้จะเข้าวันที่ศาลของเทศกาลปีใหม่ ผู้คนในคืนไซากยังหลงไหลไปที่ศาลฟูชิมิอินาริ ไทชะ

และเทพเจ้าที่ศาลชินโตนั้นเพิ่งจะมาเริ่มกันในสมัยเอโดะ เมื่อการคมนาคมสะดวกขึ้น เช่นเดียวกับธรรมเนียมการลั่นระฆัง 108 ครั้ง ที่ได้รับการถ่ายทอดมาจากพุทธศาสนาในประเทศจีนก็เพิ่งจะกลายมาเป็นธรรมเนียมในคืนก่อนวันปีใหม่ในสมัยคามาคูระ เมื่อพระสงฆ์ต้องการเผยแพร่วัดของตนให้เป็นที่รู้จักแพร่หลาย

นอกจากธรรมเนียมการกราบไหว้สิ่งศักดิ์สิทธิ์ข้างต้นแล้ว อีกสิ่งหนึ่งที่จะขาดไม่ได้คือ การล้อมวงรอบโต๊ะอาหารยามเช้าของสมาชิกในครอบครัว **บนโต๊ะจะมีอาหารปีใหม่ "โอะเสะจิเรียวริ"** บรรจุเต็มปิ่นโตไม้ลวก 3-5 ชั้น ทุกคนจะร่วมกันจิบเหล้า **"โอะโทะโสะ"** ซึ่งเชื่อกันว่าเป็นเหล้าอายุวัฒนะก่อนที่จะกินอาหารในปิ่นโตที่ล้วนเป็นของมงคลปีใหม่ทั้งสิ้น ลูกชิ้นคามาโอะโกะสีขาวแดง หมายถึงพระอาทิตย์ เกาลัดเชื่อมคลุกมันเทศสีเหลืองดังทอง หมายถึงทรัพย์สินสมบัติ ถั่วดำคุโรมาเมะเป็นสัญลักษณ์แห่งความขยันขันแข็ง ไข่ปลาคาซุโนะโคะเพื่ออำนวยการให้มีลูกหลานสืบทอดวงศ์ตระกูล ซุปโอะโซนิโสะโอะจิ หัวไชเท้า แครอท ฯลฯ ก็อเนกมากมาย เพื่อให้ไม่ต้องเผชิญอุปสรรคในชีวิต ปัญหาทุกอย่างผ่านไปได้อย่างสบายๆ (กลมๆ) แม้แต่ตะเกียบก็ยังใช้ตะเกียบที่ของมีตัวหนังสือ **"โอะโตบุกิ" (寿)** อำนวยพรให้มีอายุยืนยาวนาน

การถือเคล็ดถือโชคลาง และพิธีต้อนรับเทพเจ้าปีใหม่ข้างต้น จะไปสิ้นสุดเอาหลังจาก "พิธีคะงามิบิรากิ" นำเอาข้าวเหนียวคางามิโอะจิมาฝากินรับพลังจากเทพเจ้าในวันที่ 11 มกราคม และเก็บกวาดเครื่อง-ประดับบ้านทั้งหลายราววันที่ 8 กุมภาพันธ์ (โอะโตะโอะสาเมะ) ในอดีต แต่จากความเร่งรีบในปัจจุบัน บรรยากาศปีใหม่

▲ เข้าวันปีใหม่ที่ศาลชินโตเล็กๆ ก็เต็มไปด้วยผู้คนที่ตั้งบ้านเรือนใกล้ๆ หลายคนที่เรียดกับเนื้อหาของเซียมซีแรกของปี

▲ พอลูกออกมาเล่นว่าในเช้าวันปีใหม่ใหม่ๆ ที่หิมะโปรยปรายลงมาค่อนข้างหนัก

▲ หญิงสาวในอาภรณ์สมัยเฮอันกำลังเล่นกวาดไฟศาลเจ้า

มักจะสิ้นสุดราววันที่ 7 มกราคมเมื่อเด็ก ๆ เปิดเทอมฤดูหนาว ส่วนผู้ใหญ่จะเริ่มไปทำงานอีกครั้งจากราววันที่ 4 มกราคม โดยในสัปดาห์แรกพนักงานส่วนใหญ่จะยังไม่เริ่มงานกันจริงจึงตลาดหลักทรัพย์จะจัดพิธีรวมพล มีพนักงานหญิงในชุดกิโมโนงาม ๆ มาร่วมประพมือ โบรกเกอร์จะช่วยกันซื้อหุ้นเอาเคล็ดให้ราคาหุ้นทะยานขึ้นสูงในพิธี "ไต่ฮักโก" ในช่วงเช้า และจะปิดตลาดในช่วงบ่าย พนักงานบริษัททั่วไปจะพบปฏิทินหรือของชำร่วยเวียนไปสวัสดีลูกค้า เพื่อกิจการและความสัมพันธ์ที่ราบรื่นในปีที่มาถึงใหม่

ไม่ว่าเศรษฐกิจจะโตเชื่อมพันกันทั่วโลก หรือไม่ว่าเทคโนโลยีใหม่ๆ จะเข้ามาทดแทนสิ่งเก่าๆ มากเพียงใดเทศกาลปีใหม่อีกยังเป็นวันเริ่มต้นชีวิตใหม่ของปี และยังเป็นเทศกาลสำคัญที่สุดในรอบปีของคนญี่ปุ่นไปอีกนานแสนนาน

▲ ปลากระพงขาวหรือ "โท" สื่อถึงสิ่งเป็นมงคล "เมเดโท" จึงกลายเป็นเครื่องเซ่นไหว้เทพเจ้าที่จะขาดไม่ได้ในเทศกาลปีใหม่

▲ แจกันดอกไม้ประดับ ด้านบนเป็นว่า ด้านล่างเป็นลูกข้าง

▲ ผู้คนพากันเบียดเสียดเข้าไปที่ศาลซุมิโยชิ ไทชะในโอซากาเพื่อโยนเงินทำบุญ

▲ โคมอันดงทั้งบนและล่างของระเบียงโนะโบะริโร จากประตูขึ้นไปสู่โอบิสต์บนเนินเขารักฮาเสะเด